

Куцик П. О.
к. е. н., професор, ректор,
Львівський торгівельно-економічний університет

РЕГЛАМЕНТИ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ

В сучасних умовах потреба в регламентуванні та уніфікації обліку і звітності найбільше проявляється у холдингових структурах чи неформальних групах компанії, об'єднаних одними власниками або на великих підприємствах, які мають різні види бізнесу.

В одній з наших попередніх статей [1, с. 148] ми визначили основні кроки, за допомогою яких здійснюється впровадження уніфікованих корпоративних систем обліку і звітності.

Сучасні інтегровані інформаційні системи, які використовуються в управлінні диверсифікованими компаніями та групами, вибудовуються на основі різних методологічних підходів та з використанням різних програмних рішень. Поєднання цих підходів та рішень у межах єдиної системи відбувається на основі єдиних корпоративних стандартів шляхом розробки спеціальних конвертерів даних чи програмних утиліт, які дозволяють інтегрувати різні інформаційні продукти. При цьому важливо забезпечити розумний компроміс між необхідністю уніфікацією корпоративних стандартів обліку і звітності та врахуванням локальних потреб підрозділів (підприємств), що входять до складу компанії.

Серед українських компаній значних успіхів на шляху побудови уніфікованих корпоративних систем обліку і звітності досягла компанія ДТЕК. Так, наприкінці 2012 року у компанії була створена загальна ІТ-інфраструктура на більш ніж 50 підприємствах, централізовані бізнес-додатки та почалось впровадження SAP ERP. Майже 26 тисяч співробітників компанії щоденно користуються 130 ІТ-сервісами. Високий рівень інтеграції дозволяє керівництву головного офісу ДТЕК кожного року розпочинати десятки нових ІТ-проектів, призначені для розвитку бізнесу, та успішно тиражувати їх на підприємствах, що входять до складу компанії [2].

Ідентифікація та формалізований опис ключових бізнес-процесів, результатом яких є формування зовнішньої і внутрішньої звітності компаній, залишається мало дослідженою науковою проблемою. Більшість сучасних вчених розглядають бізнес-процес як певну послідовність дій або робіт, за допомогою яких отримані на «вході» бізнес-процесу ресурси (фінансові, матеріальні, інформаційні) перетворюються на «виході» у цінні для зовнішніх чи внутрішніх користувачів результати.

Бізнес-процеси, по'язані з обліком та звітністю, не належать до групи основних процесів, тобто таких, які створюють додану вартість. Їх, переважно, відносять до допоміжних або забезпечувальних процесів [3].

З погляду парадигми процесного управління, більша частина робіт, що виконується бухгалтерією підприємства, відноситься до групи допоміжних бізнес-процесів «Управління фінансовими та матеріальними ресурсами» [4]. Це підкреслює

управлінську націленість кінцевого продукту, що створюється обліковою службою для задоволення інформаційних потреб керівництва компанії.

Модель бізнес-процесів повинна бути максимально незалежною від діючої організаційної структури підприємства, яка може часто зазнавати змін. Ми вважаємо, що такий підхід повністю відповідає потребам уніфікації бізнес-процесів обліку і звітності у межах великої диверсифікованої компанії або холдингу, оскільки веде до створення референтної моделі для окремих господарських підрозділів і підприємств.

Така взірцева модель може бути розроблена для декількох варіантів регламентування бізнес-процесів обліку і звітності: 1) високий рівень регламентування бізнес-процесів. Цей варіант передбачає розробку детальних регламентів бізнес-процесів обліку і звітності, які група компаній (холдинг) впроваджує на своїх підприємствах. Характеристики бізнес-процесів визначаються централізовано; 2) середній рівень регламентування бізнес-процесів; 3) низький рівень регламентування бізнес-процесів. Моделювання бізнес-процесів обліку і звітності у межах диверсифікованої компанії чи холдингу доцільно здійснювати у графічному та описовому форматах не більше ніж на трьох рівнях деталізації.

Сьогодні існує низка різних способів зображення бізнес-процесів, які називають нотаціями. Нами запропонована модель бізнес-процесу «Управління ресурсами та обліковою функцією» розроблена за допомогою нотації IDEF0, яка складається з чотирьох підпроцесів:

Деталізація відомостей про бізнес-процеси обліку і звітності у межах загальної референтної моделі бізнес-процесів підприємства (холдингу, групи компаній) дозволяє уніфікувати всі істотні процедури збирання інформації, її обробки, оцінки, контролю та формування звітних форм.

Таким чином, запропоновані моделі регламентування бізнес-процесів обліку та звітності можуть слугувати основою для побудови цілісної структури внутрішніх регламентів, які визначають порядок і рамочні вимоги до виконання бізнес-процесу «Управління ресурсами та обліковою функцією компанії», у межах якого здійснюється облік і формується звітність.

Література:

1. Куцик П. О. Передумови та проблеми впровадження уніфікованої корпоративної системи обліку та звітності / П. О. Куцик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 722. – С. 146-150.

2. Автоматизация бухгалтерского и налогового учета компании ООО «ДТЭК» на базе «1С:Предприятие 8. Бухгалтерия для Украины»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inwork.tellur.com.ua/about/dtek.php>.

3. Репин В. В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В. Репин, В. Г. Елифиров. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 544 с.

4. Денисенко Л. О. Концептуальні засади класифікації бізнес-процесів, як основи формування бізнес-системи організації [Електронний ресурс] / Л. О. Денисенко, С. Є. Шацька // Ефективна економіка. – 2012. – № 11. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1558>.